

Rahandusministri määruse
„Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“
eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse krediiciasutuste seaduse (edaspidi *KAS*) § 86⁵⁰ lõike 8 alusel. Volitusnorm annab valdkonna eest vastutavale ministrile õiguse kehtestada maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise korra. Määrusega uusi nõudeid ega kohustusi ei kehtestata; see reguleerib üksnes arvutusmetoodikat ja selle kohaldamise tehnilisi elemente.

Käesoleva määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) ettenähtav arvutusmetoodika on kehtestatud krediiciasutuste suhtes juba varem Eesti Panga presidendi määrusega¹, kuid 2025. a. 15. oktoobril vastuvõetud seadusemuudatustega² anti pädevus see metoodika kehtestada vastava valdkonna ministrile ehk rahandusministrile.

Üldisemalt on KAS-i § 86⁵⁰ eesmärk tagada, et krediiciasutus säilitaks piisava kapitalibaasi olukorras, kus tema kapitalipuhvrid või muud õigusaktides sätestatud täiendavad nn kaitsekihid ei ole täielikult täidetud.

Eelnõu põhineb:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusel nr 575/2013 krediiciasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (kapitalinõuete määrus ehk CRR);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivil 2013/36/EL, mis käsitleb krediiciasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediiciasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (kapitalinõuete direktiiv ehk CRD) ning
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivil 2014/59/EL, millega luuakse krediiciasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv ehk BRRD).

Nendest EL-i õigusaktidest tulenevate nõuete kohaselt ei tohi krediiciasutus kapitalipuudujäägi korral jätkata kasumi jaotamist samas mahus nagu tavapärases olukorras. Selline piirang aitab tagada, et krediiciasutuse käsutusse jäävaid vahendeid kasutatakse eelkõige kapitalipositsiooni taastamiseks, mitte dividendide, boonuste või muude väljamaksete tegemiseks.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/109062021005>

² <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/111112025001>

Eelnõu eesmärk on konkreetsemalt kehtestada krediidasutuse maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord olukorras, kus krediidasutus ei täida a) kombineeritud kapitalipuhvri nõuet; b) finantsvõimenduse määra puhvri nõuet või c) krediidasutuste seaduses sätestatud juhul kombineeritud kapitalipuhvri nõuet omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude suhtes.

Arvutamise korraga antakse krediidasutustele juhised kalkuleerida summa, mille piires nad võivad jätkata väljamaksete tegemist seniks, kuni nende suhtes kehtestatud puhvri nõuded on täidetud. Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise korra täimist kontrollib Finantsinspeksioon. Eelnõu eesmärk on seega tagada ühetaoline, läbipaistev ja kontrollitav arvutusviis ning vähendada õiguslikku ebaselgust nii krediidasutuste kui ka Finantsinspeksiooni jaoks.

Laiemalt toetab määrus finantsstabiilsuse eesmärki. Kapitalipuhvrite süsteem on loodud selleks, et krediidasutused suudaksid katta võimalikke kahjumeid ning jätkata põhiteenuste osutamist ka majanduslikult keerulisemates tingimustes. Maksimaalselt jaotatava summa arvutamise korra täpsustamine aitab tagada, et kapitali säilitamise eesmärk saavutatakse praktikas tõhusalt ja proportsionaalselt, arvestades krediidasutuse tegelikku kapitalipositsiooni.

Eelnõu jõustub üldises korras ja krediidasutustel on aega oma tegevuse kooskõlla viimiseks kuni 2026. a. lõpuni. Sisuliselt ei ole antud määruse näol tegemist aga uute nõuetega, vaid need kehtivad ka juba täna. Ehk sellest tulenevalt ei tohiks see olulist halduskoormust (kui üldse) krediidasutustele kaasa tuua (vt täpsemalt mõjude analüüsi osa).

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Anastasia Nõmmik (lahkus ministeeriumist 2026. a. suvel) ja sama osakonna osakonnajuhataja asetäitja Thomas Auväärt (thomas.auvaart@fin.ee, 611 3633).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Heleri Piip (heleri.piip@fin.ee, 5303 2849). Eelnõu juriidilist kvaliteeti ja seletuskirja kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, 5885 1423).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud väärtpaberituru seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadusega.³ Täpsemalt on eelnõu koostatud KAS § 86⁵⁰ lõikes 8 sätestatud volitusnormi rakendamiseks.

Eelnõu on seotud ka Euroopa Liidu krediidasutuste kapitalinõuete ja kriisilahenduse raamistikuga. Eelnõuga ei kehtestata EL-i õigusest sõltumatut uut kapitalinõuet, vaid täpsustatakse riigisiselt maksimaalselt jaotatava summa arvutamist volitusnormi piires.

2. Eelnõu eesmärk ja vajadus

KAS §-s 86⁵⁰ ettenähtud omakapitali jaotamise piirangud põhinevad CRD artiklites 141 ja 141b ning BRRD artiklis 16a sätestatud **maksimaalselt jaotatava summa (MDA – *Maximum Distributable Amount*)** põhimõttel või reeglil. Selle reegli laiem eesmärk on tugevdada

³ Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/111112025001>

krediidiasutuste vastupanuvõimet ning vähendada riski, et kapitalipuudujäägis olev krediidiasutus vähendab oma kapitali veelgi kasumi väljamaksmise kaudu.

Krediidiasutuse kapitalipuhvrite eesmärk on võimaldada krediidiasutusel katta kahjumeid ning säilitada usaldusväärne kapitalipositsioon ka ebasoodsates oludes. Kui krediidiasutus ei täida tema suhtes kohaldatavat puhvrinõuet, peab kasumi ja muude väljamaksete tegemise võimalus olema piiratud viisil, mis vastab puhvri puudujäägi ulatusele.

Kuigi juba KAS ise näeb ette kohustuse piirata kasumi ja muude väljamaksete tegemist, ei sätesta see üksikasjalikult, kuidas maksimaalselt jaotatav summa tuleb arvutada. Arvutuse tegemisel tuleb arvesse võtta mitmeid tehnilisi komponente, sealhulgas kasumi koosseisu, omavahendite ja kõlblike kohustuste kasutamist erinevate regulatiivsete nõuete täitmiseks, kvartiilide piire ning juba tehtud väljamakseid.

Nagu eespool märgitud, ei kehtesta määrus krediidiasutustele uusi kapitalinõudeid ega lisapiiranguid, vaid täpsustab üksnes seaduses sätestatud piirangu rakendamise korda. Seetõttu on tegemist olemuselt tehnilise rakendusaktiga. Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa ehk MDA määrab ülempiiri, mille ulatuses võib krediidiasutus teha KAS-is nimetatud väljamakseid. Määruse eelnõus kasutatakse sama nelja kvartiili loogikat kolme erineva aluse korral:

- kombineeritud kapitalipuhvri nõude täitmata jätmine (MDA);
- kombineeritud kapitalipuhvri nõude mittevastavus omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kontekstis (M-MDA);
- finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmine (L-MDA).

Määruse eelnõu määrab kindlaks arvutuse aluseks oleva kasumi, kohaldatava teguri, puhvri kvartiilide piirid ning juba tehtud väljamaksete arvestamise. Tegur sõltub sellest, millises puhvri kvartiilis asuvad nõuete katmiseks kasutamata omavahendid või kõlblikud kohustused. Tegurid on vastavalt 0; 0,2; 0,4 ja 0,6.

Järgmises tabelis on kokkuvõtlikult esitatud kõigi kolme MDA nõude sisu ja erinevused.

Tabel 1. MDA nõuete sisu ja erinevused.

Nõue	Kombineeritud puhvrinõude täitmata jätmine (MDA)	Finantsvõimenduse määra puhvrinõude täitmata jätmine (L-MDA)	Kombineeritud puhver ei vasta MREL-i nõudele (M-MDA)
Õiguslik alus	CRD artiklid 141 ja 141a	CRD artiklid 141b ja 141c	BRRD artikkel 16a
Kohaldumine Eestis	Kohaldub kõigile Eestis asutatud krediidiasutusele (8 panka)	Kohaldub otseselt vaid G-SII-dele (Eestis otseselt selliseid emapanku pole, jälgitakse grupi tasemel)	Kohaldub vaid süsteemselt olulistele pankadele (O-SII) , kel on <i>bail-in</i> strateegia (6 panka)
Põhifookus	Tavapärane järelevalve (<i>prudential supervision</i>).	Tavapärane nn riskidest kaalumata järelevalve	Panga kriisivalmidus ja restruktureerimisvõime
Rikkumise sisu	Krediidiasutus ei suuda täita kombineeritud puhvri nõuet	Krediidiasutus ei suuda täita finantsvõimenduse määra puhvri	Krediidiasutus täidab küll tavalised kapitalinõuded, kuid tal

	oma tavaliste riskipõhiste nõuete peal (Pillar 1 + P2R).	nõuet oma finantsvõimenduse miinimumi (3,0% LRE) peal.	puudub piisav kombineeritud puhver MREL-nõude peal.
Vajalik kapitali liik	Esimese taseme põhiomavahendid (CET1)	Kogu esimese taseme omavahendid (Tier 1 = CET1 + AT1)	Panga omavahendid ja kõlblikud kohustused
Kohaldamise viis	Automaatne. Seadusest tulenev kohene jaotuspiirang		Diskretsiooniline (osaliselt). Kriisilahendusasutus hindab olukorda enne rakendamist
Otsustaja	FI / ECB (järelevalve)		Kriisilahendusasutus: SRB/FI
Täiendav täitmise aeg (grace period)	Puudub (piirang jõustub ja kordaja M rakendub kohe)		9-kuuline täiendav täitmise aeg teatud tingimustel

3. Eelnõu sisu ja paragrahvide selgitused

Paragrahv 1. Määruse reguleerimisala

Paragrahvis 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse krediitiasutuse maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord. Säte määratleb selgelt, et määrus ei kehtesta uut kapitalinõuet ega uut väljamaksete liiki, vaid reguleerib seadusest tuleneva jaotuspiirangu arvutamist.

Paragrahv 2. Määruse kohaldamine

Paragrahvi 2 kohaselt kohaldatakse määrust Eestis tegevusloa saanud krediitiasutustele, kes tegutsevad nii konsolideerimata kui ka konsolideeritud alusel. Määrus hõlmab ka globaalse süsteemselt olulise krediitiasutuse staatusega krediitiasutusi juhul, kui nende kriisilahendusasutus on Finantsinspeksioon.

Konsolideerimata ja konsolideeritud alustel tegutsevatele krediitiasutustele kohaldamise eristamine on vajalik, sest kapitali- ja puhvri nõudeid võidakse kohaldada eri usaldatavusnõuete tasanditel. Arvutus tuleb teha sellel tasandil, millel asjaomase nõude rikkumine või mittevastavus on tuvastatud.

Paragrahv 3. Maksimaalne jaotatav omakapitali summa

Siin §-s nähakse vastava arvutuse üldvalem. Sisuliselt on selles §-s sätestatud lähenemine sama, mis oli juba varem kehtinud Eesti Panga presidendi määruse „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ § 3 lõikes 1.

Ehk maksimaalselt jaotatav summa saadakse, kui arvutuse aluseks olev kasum korrutatakse vastava teguriga.

Üldvalem on seega järgmine:

$$\text{maksimaalselt jaotatav summa} = (\text{vahekasum} + \text{aastakasum} - \text{arvestatavad maksud}) \times M$$

Tegur M väljendab piirangu n-ö rangust. Mida väiksem on nõude katmiseks kasutamata kapitali või kõlblike kohustuste osakaal puhvri suhtes, seda väiksem osa kasumist võib olla jaotatav.

Kvartiil	Puhvri täitmise vahemik	Tegur M	Jaotatav osa arvutuse aluseks olevast kasumist
1. kvartiil	0% kuni 25%	0	0%
2. kvartiil	üle 25% kuni 50%	0,2	kuni 20%
3. kvartiil	üle 50% kuni 75%	0,4	kuni 40%
4. kvartiil	üle 75% kuni alla 100%	0,6	kuni 60%

Paragrahv 4. Kasumite summa arvutamine

Selles §-s nähakse ette vastava kasumi summa välja arvutamine. Arvutuse aluseks olev kasum (vastav kasumite summa) hõlmab pärast viimast kasumi jaotamise otsust või seaduses nimetatud väljamakse tegemist või otsustamist teenitud vahekasumit ja aastakasumit, mida ei ole CRR artikli 26 lõike 2 kohaselt arvatud esimese taseme põhiomavahendite hulka. Kasumist arvatakse maha sellega kaasnevad maksud, mis kuuluksid tasumisele juhul, kui kasumit ei jaotata ja see osa kasumist jääb krediidasutuse käsutusse.

Eesti krediidasutuste puhul tuleb arvestada **avansilist tulumaksu**, mis erineb tavalisest Eesti äriühingute tulumaksusüsteemist. Krediidasutused maksavad tulumaksu jooksvalt kasumilt, sõltumata dividendide väljamaksmisest. Seega eeltoodu kohaselt peetakse Eesti kontekstis silmas eeskätt just:

- krediidasutuse avansilist tulumaksu (tulumaksuseaduse § 50² alusel);
- võimalikke välisriikides tasumisele kuuluvaid kasumimakse, kui need on asjakohased.

Paragrahv 5. Tegurid

Lõige 1 käsitleb MDA arvutamist **kombineeritud kapitalipuhvri nõude** täitmata jätmisel. Kvartiili määramisel võetakse arvesse esimese taseme põhiomavahendeid, mida ei kasutata CRR artikli 92 lõike 1 punktides a–c sätestatud omavahendite nõuete ega muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski katmiseks kehtestatud täiendava omavahendite nõude täitmiseks. Allesjäävat kapitali võrreldakse kombineeritud puhvri nõudega.

Lõikes 1 sätestatu on sisuliselt üsna identne varem kehtinud Eesti Panga presidendi määruse „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ § 3 lõikega 4.

Lõige 2 käsitleb M-MDA arvutamist juhul, kui krediidasutus täidab tavapärase kapitalipuhvri nõude, kuid **kombineeritud puhver ei ole nõutud ulatuses täidetud omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude (MREL-i)** suhtes. Kvartiili määramisel võetakse arvesse vahendeid, mida ei kasutata CRR artiklis 92a ning finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses sätestatud nõuete katmiseks. M-MDA rakendamisel tuleb arvestada kriisilahendusametusele seadusega jäetud kaalutlusruumi ja võimalikke täiendavaid tähtaegu.

Lõige 3 käsitleb L-MDA arvutamist **finantsvõimenduse määra puhvri nõude** täitmata jätmisel. Kvartiili määramisel võetakse arvesse esimese taseme omavahendeid, mida ei kasutata CRR artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse määra miinimumnõude ega ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks kehtestatud täiendava omavahendite nõude katmiseks. Allesjäävat kapitali võrreldakse finantsvõimenduse määra puhvri nõudega, lähtudes CRR-is sätestatud finantsvõimenduse määra riskipositsioonist.

Lõiked 4 ja 5 sätestavad kvartiilide alam- ja ülempiiri arvutamise. Kombineeritud kapitalipuhvri korral arvutatakse piirid kombineeritud puhvri nõudest ning finantsvõimenduse määra puhvri korral vastavast finantsvõimenduse määra puhvri nõudest. Q_n tähistab vastava kvartiili järjekorranumbrit.

$$\text{kvartiili alampiir} = \text{puhvri nõue} / 4 \times (Q_n - 1)$$

$$\text{kvartiili ülempiir} = \text{puhvri nõue} / 4 \times Q_n$$

Piirväärtuste ühetaoliseks kohaldamiseks tuleb määratleda, millisesse kvartiili kuulub täpselt 25%, 50% või 75% tasemele jääv näitaja.

Sisuliselt on lõikes 5 ettenähtud metoodika sama, mis oli juba varem kehtinud Eesti Panga presidendi määruse „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ § 3 lõikes 5.

Paragrahv 6. Maksimaalselt jaotatava summa vähendamine

Antud §-ga välditakse seadusega lubatud jaotussumma n-ö kunstlikku suurenemist olukorras, kus krediidasutus on pärast nõude rikkumise ilmnemist, kuid enne arvutuse Finantsinspektsioonile esitamist juba teinud seaduses nimetatud väljamakseid. Sellisel juhul vähendatakse arvutatud maksimaalset jaotatavat summat tehtud väljamaksete võrra.

Sama põhimõtte oli sätestatud ka varem kehtinud Eesti Panga presidendi määruse „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ § 3 lõikes 2.

Paragrahv 7. Määruse rakendamine

§ 7 kohaselt peavad krediidasutused viima oma dokumendid ja tegevuse määruse nõuetega vastavusse hiljemalt 31. detsembriks 2026. Rakendussäte annab krediidasutustele aja arvutusmetoodika, sisemiste protseduuride, aruandluse ja infosüsteemide kohandamiseks.

4. Euroopa Liidu õigus

Järgnevas tabelis kirjeldatakse eelnõu kooskõla direktiivi vastavate normidega.

Tabel 2. Eelnõu vastavus EL õigusele

EL õigusakt	Määruse eelnõu
CRD artikkel 141, lõiked 4–6	§ 3, § 4, § 5 lg 1 ja 4, § 6
CRD artikkel 141b, lõiked 4–6	§ 3, § 4, § 5 lg 3 ja 5, § 6
BRRD2 artikkel 16a, lõiked 4–6	§ 3, § 4, § 5 lg 2 ja 4, § 6

5. Määruse mõjud

5.1. Mõju krediidasutustele

Võrreldes seni kehtinud Eesti Panga presidendi määrusega, ei muuda rahandusministri määrus selle kohaldamisala. Ehk määrus mõjutab jätkuvalt Eestis tegevusloa saanud krediidasutusi, kelle suhtes tuvastatakse asjaomase puhvri nõude täitmata jätmise või seaduses kirjeldatud mittevastavus. Tavapärasel olukorras, kus krediidasutus täidab kõik talle kohalduvad nõuded, ei piira määrus kasumi jaotamist.

Nõude rikkumise korral peab krediidasutus arvutama maksimaalselt jaotatava summa, dokumenteerima kasutatud lähteandmed ja esitama arvutuse pädevale asutusele seaduses sätestatud korras. Võimalik kohanemisvajadus puudutab eelkõige sisemisi kapitali planeerimise protsesse, juhtimisaruandlust, dividendipoliitikat ning arvutust toetavaid IT-lahendusi.

Halduskoormus on eeldatavalt üsna vähene, sest arvutuses kasutatakse andmeid, mida krediidasutused vajavad juba kapitali-, puhvri-, finantsvõimenduse ja kriisilahendusnõuete täitmise jälgimiseks. Täpne kulu sõltub krediidasutuse olemasolevate protsesside automatiseerituse tasemest ning seda ei ole eelnõu koostamise käigus rahaliselt hinnatud.

Mõju krediidasutuste konkurentsile on eeldatavasti neutraalne, sest samas olukorras olevatele krediidasutustele kohaldatakse ühetaolist arvutusmetoodikat. Konkreetne mõju krediidasutuse omanikele ja investoritele võib väljenduda dividendide või muude seaduses nimetatud väljamaksete ajutises piiramises. Aga nagu eespool juba rõhutatud, siis need nn piiramise reeglid kehtivad juba täna ja selles osas tegelikult midagi uut ette ei nähta.

5.2. Mõju Finantsinspeksioonile

Finantsinspeksioon peab kontrollima krediidasutuse esitatud arvutuse vastavust seadusele ja määrusele ning hindama arvutuse lähteandmete õigsust. Ühtne metoodika lihtsustab järelevalvepraktika ühtlustamist. M-MDA puhul tuleb eristada automaatsest jaotuspiirangust kriisilahendusasutusele seadusega antud otsustusruumi.

Eelnõu ei loo uut järelevalvepädevust. Mõju töökoormusele tekib eeskätt juhul, kui mõni krediidasutus satub puhvri nõude rikkumise olukorda. Selliste juhtumite sagedust ei ole seletuskirja koostamise ajal võimalik usaldusväärselt prognoosida.

5.3. Muud mõjud

Laiemalt toetab määrus finantsstabiilsust, sest see piirab kapitali väljavoolu olukorras, kus krediidasutuse puhver on ebapiisav. Astmeline süsteem võimaldab siduda jaotuspiirangu puhvri puudujäägi ulatusega ning toetab kapitalipositsiooni taastamist.

Eelnõu rakendamisel halduskoormus kodanikele ja reaalsektori ettevõtjatele ning töökoormus avalikule sektorile ei muutu. Määruse muutmine ei ole seotud kohalike omavalitsustega ning seega otsene mõju neile puudub. Eelnõu ei mõjuta otseselt elu- ja looduskeskkonda, riigi julgeolekut ega välissuhteid, sotsiaalset, demograafilist või regionaalset arengut.

Eelnõul ei ole tuvastatud otsest olulist sotsiaalset, regionaalset ega keskkonnamõju.

Eelnõu ei sisalda isikuandmete töötlemist puudutavaid sätteid ega muuda andmekaitsealaseid.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, kulud ja tulud

Krediidasutused peavad vajaduse korral ajakohastama sisemisi eeskirju, arvutusmudeleid, juhtimisaruandlust ja infosüsteeme. Finantsinspeksioonil võib olla vaja ajakohastada järelevalvejuhiseid või sisemisi kontrolliprotseduure. Riigile ei ole ette näha otseseid tulusid.

Eelnõu rakendamisega seotud kulud ei ole rahaliselt kvantifitseeritud. Eeldatavalt kaetakse võimalikud kulud krediidasutuste ja Finantsinspeksiooni olemasolevate ressursside arvelt.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, aga antakse teatud rakendusaeg vastavate nõuete kooskõlla viimiseks. See kohustab krediitiasutusi viima oma dokumendid ja tegevuse määruse nõuetega vastavusse hiljemalt 31. detsembriks 2026. See peaks olema krediitiasutustele piisav aeg sisemiste protsesside kohandamiseks.

8. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu on juba läbinud ühe kooskõlastusringi. Kuna eelnõu on Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni märkuste põhjal täiendatud, esitatakse see uuesti kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile ning arvamuse andmiseks Finantsinspeksioonile, Eesti Pangale ja Eesti Pangaliidule.

Kooskõlastamisel esitatud märkused ja nende arvestamine kajastatakse seletuskirja lisas kooskõlastustabelina.

LISA 1. RAKENDUSLIKUD NÄITED

Alljärgnevad näited illustreerivad eelnõu arvutusloogikat. Näited ei asenda määruse teksti ja neis kasutatud arvud on hüpoteetilised.

1. Näide maksimaalselt jaotatava summa kohta kombineeritud puhvrinõude täitmata jätmise korral (MDA)

Samm 1: Arvutatakse krediidasutuse nn vaba esimese taseme põhiomavahendid (CET1)

Kõigepealt vaadatakse, kui palju on krediidasutusel sellist CET1 kapitali, mis ei ole juba ära kulunud muude miinimumnõuete täitmiseks.

1. Võetakse krediidasutuse kogu CET1 kapital.
 2. Lahutatakse maha esimese samba (Pillar 1) miinimumnõue (4,5% riskiga kaalutud varadest ehk RWA-st).
 3. Lahutatakse maha teise samba (Pillar 2) täiendav CET1 nõue (P2R).
- **Tulemus** = CET1 kapital, mis jääb üle **kombineeritud puhvri nõude** (*combined buffer requirement* – **CBR**) täitmiseks.

Samm 2: Määratakse kindlaks kvartiil (Tegur M)

CBR jagatakse neljaga, et leida kvartiili suurus. Seejärel vaadatakse, millisesse kvartiili paigutub sammus 1 leitud nn ülejääv kapital.

Kui krediidasutuse vaba CET1 kapital on...	...siis täidetud kvartiil on:	faktor M on:	krediidasutus tohib kasumist jaotada:
0% kuni 25% puhvri nõudest	1. kvartiil	0	0% (kasumi jaotamine on täielikult keelatud)
>25% kuni 50% puhvri nõudest	2. kvartiil	0,2	maksimaalselt 20% kasumist
>50% kuni 75% puhvri nõudest	3. kvartiil	0,4	maksimaalselt 40% kasumist
>75% kuni <100% puhvri nõudest	4. kvartiil	0,6	maksimaalselt 60% kasumist
≥ 100% (puhver on n-ö täis)	puhvri nõuet pole rikutud	piirang puudub	100%

Samm 3: MDA lõplik arvutamine (valem)

$MDA = \text{krediidasutuse kasum (vahekasum + aastakasum)} \times M$

Hüpoteetiline näide (matemaatiline arvutuskäik)

Krediidasutuse X andmed:

- Riskiga kaalutud varad (RWA): 100 000 000 €
- CET1 kapital: 8 800 000 €
- Kasum (vahekasum + aastakasum): 5 000 000 €

Nõuded krediidasutusele X:

- Pillar 1 miinimum (CET1): 4,5%
- Pillar 2 (P2R CET1 osa): 1,5%
- Kombineeritud puhvri nõue (CBR): 4,5%

Arvutuskäik:

1. **Arvutatakse miinimumnõue:** $4,5\% + 1,5\% = 6,0\%$. Eurodes: $100\,000\,000 \text{ eurot} \times 6,0\% = 6\,000\,000 \text{ eurot}$.
2. **Arvutatakse CBR vajadus (eurodes):** $100\,000\,000 \times 4,5\% = 4\,500\,000 \text{ eurot}$
3. **Leitakse vaba CET1-kapital (eurodes):** $8\,800\,000 - 6\,000\,000 = 2\,800\,000 \text{ eurot}$.
4. **Võrreldakse vaba kapitali CBR nõudega:** $2\,800\,000 : 4\,500\,000 = 62,22\%$
5. **Määratakse kvartiili ja teguri M:** kuna $62,22\%$ jääb vahemikku 50% kuni 75% , asub krediidasutus 3. kvartiilis. Ehk tegur $M = 0,4$
6. **Arvutatakse MDA:** $5\,000\,000 \text{ eurot} \times 0,4 = 2\,000\,000$

Tulemus: Omakapitali saab selle kohaselt jaotada 2 000 000 euro ulatuses (arvestamata L-MDA-st ja M-MDA-st tulenevaid nõudeid).

2. Näide maksimaalselt jaotatava summa kohta, kui krediidasutus täidab CBR-i, kuid see ei vasta MREL-i kohasele CBR-le (M-MDA)

Samm 1: Arvutatakse krediidasutuse nn vaba MREL-i kõlblik kapital ja kohustused

Kõigepealt vaadatakse, kui palju on krediidasutusel selliseid vahendeid (omavahendid + kõlblikud kohustused), mis jäävad üle pärast panga MREL-miinimumnõude täitmist.

1. Võetakse panga kogu MREL-kõlblike vahendite hulk.
2. Lahutatakse maha panga MREL-nõue (% RWA-st).
 - **Tulemus** = MREL-vahendid, mis jäävad üle kombineeritud puhvri nõude (CBR) täitmiseks MREL-i kontekstis.

Samm 2: Määratakse kindlaks kvartiil (Tegur M)

Kombineeritud puhvri nõue (CBR) jagatakse neljaga, et leida kvartiili suurus. Seejärel vaadatakse, millisesse kvartiili sammus 1 leitud "üle jääv" MREL-kapital paigutub. *Tabeli loogika ja piirangud on identsed esimese näite põhitabeliga, seepärast seda siin uuesti ei esitata.*

Samm 3: M-MDA lõplik arvutamine

$M\text{-MDA} = \text{krediidasutuse kasum (vahekasum + aastakasum)} \times M$

Hüpoteetiline näide (matemaatiline arvutuskäik)

Krediidasutuse X andmed (MREL-i vaates):

- riskiga kaalutud varad (RWA): $100\,000\,000 \text{ €}$ (*sama mis näites 1*)
- omavahendid ja kõlblikud kohustused: $23\,100\,000 \text{ €}$ (*sisaldab näites 1 toodud kapitali ja lisaks panga emiteeritud MREL-võlakirju*)
- kasum: $5\,000\,000 \text{ €}$ (*sama mis näites 1*)

Krediidasutuse X:

- MREL-RWA miinimumnõue: $22,0\% \text{ RWA-st}$
- CBR: $4,5\% \text{ RWA-st}$ (*sama mis näites 1*)

Arvutuskäik:

1. **Arvutatakse MREL miinimumnõue:** $100\,000\,000 \text{ eurot} \times 22,0\% = 22\,000\,000 \text{ eurot}$
2. **Arvutatakse CBR vajadus:** $100\,000\,000 \text{ eurot} \times 4,5\% = 4\,500\,000 \text{ eurot}$
3. **Leitakse nn vaba MREL-kapital:** $23\,100\,000 \text{ eurot} - 22\,000\,000 \text{ eurot} = 1\,100\,000 \text{ eurot}$

4. **Võrreldakse vaba MREL-kapitali CBR nõudega:** $1\,100\,000 \text{ eurot} : 4\,500\,000 \text{ euroga} = 24,44\%$
5. **Määratakse kvartiili ja teguri M:** kuna tulemus on 24,44% ehk jääb vahemikku 0% kuni 25%, kuulub pank 1. kvartiili. Ehk tegur $M = 0$
6. **Arvutatakse M-MDA:** $5\,000\,000 \text{ eurot} \times 0 = 0 \text{ eurot}$

Tulemus: Kuna krediidasutus X täidab MREL-nõude ülesest kohustuslikust puhvrst vaid 24,44%, on tulemus järgmine:

- *krediidasutuse X riski-põhine MDA lubaks jaotada 2 000 000 € (kuna asub 3. kvartiilis), kuid kuna krediidasutuse X MREL-põhine M-MDA on 0 eurot (kuna asub 1. kvartiilis), siis on M-MDA antud juhul lõplik nõue;*
- *eeltoodu tähendab, et igasugune kasumi jaotamine krediidasutuse jaoks keelatud, sest krediidasutus ei oma piisavalt MREL-kõlblikke instrumente vastava kriisilahenduse puhvri katmiseks.*

3. Näide maksimaalselt jaotatava summa kohta finantsvõimenduse määra puhvri nõude mitte-täitmisel (L-MDA)

Samm 1: Arvutatakse krediidasutuse nn vaba esimese taseme kõikide omavahendite (Tier 1 ehk CET1 + AT1) suurus

Kõigepealt vaadatakse, kui palju on krediidasutusel sellist Tier 1 kapitali, mis ei ole juba ära kulunud finantsvõimenduse määra miinimumnõude täitmiseks.

1. Võetakse panga kogu Tier 1 kapital.
2. Lahutatakse maha finantsvõimenduse määra miinimumnõue (3,0% koguvõimenduse riskipositsioonidest ehk LRE-st – *leverage ratio exposure*).
- **Tulemus** = Tier 1 kapital, mis jääb üle finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmiseks.

Samm 2: Määratakse kindlaks kvartiil (Tegur M)

Finantsvõimenduse määra puhvri nõue jagatakse neljaga, et leida kvartiili suurus. Seejärel vaadatakse, millisesse kvartiili sammus 1 leitud nn "üle jääv" kapital paigutub. *Tabeli loogika ja piirangud on identsed eelmise näite sammu 2 tabeliga, seepärast seda siin uuesti ei esitata.*

Samm 3: L-MDA lõplik arvutamine (valem)

$L\text{-MDA} = \text{krediidasutuse kasum (vahekasum + aastakasum)} \times M$

Hüpoteetiline näide (matemaatiline arvutuskäik)

Pank Y (G-SII) andmed:

- Koguvõimenduse ekspositsioon (LRE): 1 000 000 000 €
- Tier 1 kapital: 31 500 000 €
- Kasum: 5 000 000 € (*sama kasum, mis näites 1*)

Nõuded Pangale Y:

- Finantsvõimenduse miinimumnõue: 3,0% LRE-st
- G-SII finantsvõimenduse määra puhvri nõue: 4,5% LRE-st (*Sünkroniseeritud CBR protsendiga*)

Arvutuskäik:

1. **Arvutatakse miinimumnõue:** $1\,000\,000\,000 \text{ eurot} \times 3,0\% = 30\,000\,000 \text{ eurot}$
2. **Arvutatakse finantsvõimenduse puhvri vajadus:** $1\,000\,000\,000 \text{ eurot} \times 4,5\% = 45\,000\,000 \text{ eurot}$

3. **Leitakse nn vaba Tier 1 kapital:** $31\,500\,000 \text{ euro} - 30\,000\,000 \text{ euro} = 1\,500\,000 \text{ euro}$
4. **Võrreldakse vaba kapitali puhvri nõudega:** $1\,500\,000 \text{ euro} : 45\,000\,000 \text{ euro} = 33,33\%$
5. **Määratakse kvartiili ja teguri M:** kuna $33,33\%$ jääb vahemikku 25% kuni 50% , asub pank **2. kvartiilis**. Ehk tegur **$M = 0,2$** .
6. **Arvutatakse L-MDA:** $5\,000\,000 \text{ euro} \times 0,2 = 1\,000\,000 \text{ euro}$

Tulemus: Kuna finantsvõimenduse näitaja langes madalamasse kvartiili, on L-MDA lõppsumma 1 000 000 eurot ja juhul, kui see on madalam kui MDA tulemus, siis tuleb omakapitali jaotamisel lähtuda L-MDA lõppsummast.

LISA 2. MÄRKUSTE TABEL

Märkuse esitaja	Arvestatud/ mitte- arvestatud	RaM kommentaarid
Eesti Pank		
Kuna Eesti Panga presidendi 9. juuli 2014. aasta määrus nr 13 „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ muutub 1. jaanuarist 2026 kehtetuks, on tähtis, et tulevane rahandusministri määrus kataks korrektselt kogu määruse seadustest tuleneva reguleerimisala. Palume eelnõu üle vaadata ja tagada, et määruses oleks arvestatud nii krediitiasutuste seaduses (KAS) kui ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses (FELS) sätestatud nõudeid.	Arvestatud	Määruse reguleerimisala on vastavalt täiendatud.
KASi § 86.50 lõige 1 sätestab krediitiasutuse kohustuse arvutada maksimaalne väljamakstav summa juhul, kui kombineeritud kapitalipuhvri nõue või finantsvõimenduse määra puhvri nõue on täitmata. Lisaks peab määrus arvesse võtma FELSis toodud nõudeid. Seega peavad maksimaalse jaotatava omakapitali summa arvutamise kohustus (eelnõu § 3 lõige 2) ning summa arvutamiseks määratava teguri leidmise alused (eelnõu § 3 lõige 4) kohaselt käsitlema kõigi kolme nõudeliigi – kombineeritud puhvri nõue, finantsvõimenduse määra puhvri nõue ja kriisilahenduse nõuded – täitmata jätmist vastavalt kapitalinõuete direktiivi (CRD) artiklitele 141 ja 141b ning kriisilahendusdirektiivi (BRRD) artiklile 16a.	Arvestatud	Vastavaid ettepanekuid on arvestatud.
Regulatsiooni keerukuse tõttu peame oluliseks, et määruse seletuskirjas oleks põhjalikult lahti kirjutatud või vajaduse korral konkreetsete näidetega selgitatud, milliste nõuete täitmata jätmist maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord puudutab ning milliseid nõudeid summa arvutamisel tuleb arvestada.	Arvestatud	Näited on esitatus seletuskirja lisas 1.
Finantsinspeksioon		
Esitatud eelnõu § 1 kohaselt kehtestatakse määruse alusel krediitiasutustele maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord. Esitatud eelnõus sätestatud maksimaalse arvutamise kord hõlmab samas vaid direktiivi 2014/59/EL artiklis 16a sätestatud kriteeriumeid. Sellest tulenevalt võib määruse regulatsiooni järgides tekkida segadus, kuidas suhestub eelnõus toodud regulatsioon KAS §-s 86.50 sätestatud teiste oluliste kriteeriumitega, mida tuleb jaotatava omakapitali piirangu arvutamisel arvestada.	Arvestatud	Eelnõud on vastavalt täiendatud.